

Olvasóinkhoz. — Lapunk felelős szerkesztője, Mihelics Vid, hivatalos kiküldetésben hosszabb időt Rómában töltött. „Eszmék és tények” című rovatát éppen ezért legközelebb decemberi számunkban számunkban olvashatják olvasóink.

Egy olvasó. — A teológia az istenérvek többféle rendszerét ismeri. Nagyjából két alaptípus köré csoportosulnak. Az egyik típust az arisztotelianus, Aquinói Szent Tamási gondolkodás, a másikat a Platon—Szent Ágoston nevével jelzett megközelítési mód jellemzi. Az előbbi a külső világ jelenségeire és a logikai gondolkodás törvényszerűségeire támaszkodik, míg az utóbbi inkább az emberi lélek belső megtapasztalásaira. Általában a transzcendens abszolútum megközelítése csak a metafizikai kauzalitási (okszági) elv segítségével történhetik, mely szerint minden változásnak és végességnek alávetett, esetleges létezés önmagában hordja egy szükségszerű létezés követelményét. A modern, természettudományos műveltséggel is rendelkező ember számára az ún. teleológiai istenérv tűnik a legkönnyebben megragadhatónak. Ez az érvelés, a világban tapasztalható értelemről, törvényszerűségből és célszerűségből következtek mindezeknek őskorára. (Arra a kérdésre például, hogy azért látunk-e, mert szemünk van, vagy azért van szemünk, hogy lássunk, a teleológiai szemlélet az utóbbi magyarázatot választja.) Természetesen mindig figyelembe kell vennünk azt a tényt, amire az istenérvek kapcsán a „Lexikon für Theologie und Kirche” legújabb kiadása is figyelmeztet. Nevezetesen, hogy az istenérvek, bár objektíve bizonyosak, szubjektíve nincs kényszerítő hatásuk. Nem olyan evidensek, mint egy matematikai levezetés, hanem elfogadásuk mindig a szabad felelősség területén marad. Ennek két oka is van. Egyrészt az istenérvek nehezek, bonyolultak és logikai iskolázottságot, valamint metafizikai készséget tételeznek föl. Ugyanakkor nem is nyújtanak olyan szubjektív világosságot, hogy a megoldatlan nehézségekre való hivatkozással ne tudná valaki kivonni magát bizonyító erejük alól. Másrészt az istenérvek elfogadásánál vagy el nem fogadásánál nem csupán az emberi megismerés körébe tartozó, elméleti problémáról van szó, hanem egzisztenciális állásfoglalásra kötelező igazságról, amely teljes személyi odaadást követel. Az istenhit aktusa a lélek legmélyebb rétegeiben megy végbe, ahol a lélek képességei oly közel fekszenek egymáshoz, hogy kölcsönösen hatnak egymásra. Az Isten létére igent mondó döntés nem képzelhető el a készséges Isten felé fordulás nélkül és ugyanez fordítva is áll.

S. R. Budapest. — Úgy gondoljuk, hogy a két dolgot, amit levelében említ, nem lehet összevetni. Szent György esetében egy a kereszténység korai századaiban kialakult legendás elbeszélésről van szó, amibe (különösen a keleti egyházakban elterjedt nagy legendába) nagyon sok, a környező népektől átvett pogány mitológiai elem keveredett. Nyugaton mindig is csak az ún. kis legendát használták fel az életrajzok alapjául. A legújabb tudományos kutatások azonban ennek hitelességét is erősen kétségessé tették. Szövegkritikai és más legkorszerűbb tudományos módszerek vezettek erre az eredményre. Régebben ilyenek nem álltak rendelkezésre és ilyen természetű igény sem merült fel. Ma azonban a profán kutatás is könnyűszerrel kimutathatja, hogy egyes jámbor legendák, amelyeket jószándékú szerzőik a lelkek épülésére írtak vagy meséltek el, inkább az irodalomba, semmint a történetírásba tartoznak. Helyes tehát, ha az egyház maga jár elől jó példával és felülvizsgálja azokat a régi és bizonytalan eredetű legendás elbeszéléseket, amelyekről feltehető, hogy csupán a jámbor fantázia szüleményei.

Egészen más természetű kérdés viszont Szűz Mária mennybevételé, amit az egyház kezdetől fogva hirdetett és vallott, és csak hittélszerű megfogal-

mazására került újabban sor. Itt nem valami, ha akarom hiszem, ha akarom nem hiszem kegyes legendáról van szó, hanem döntő fontosságú mariológiai és ezáltal teológiai kérdésről, ami szorosan összefügg a Szűzanya eredeti büntől való mentességével, istenanyai méltóságával és a megváltásban játszott egész szerepével.

Nem értünk egyet a levélben említett másik kifogásával sem, amely az oltáriszentség kiszolgáltatásánál előírt új szöveggel kapcsolatos. Szerintünk az áldoztató pap szavaira a szentség vétele előtt válaszként mondott Amen, semmiképpen sem zavarhatja senki áhitatát sem. Kifejezésre juttatja viszont tudatos részvételünket, ugyanúgy, mint a többi szentségek kiszolgáltatásánál. Az új liturgikus rendelkezéseknek éppen ez a célja, hogy a hívek ne csak passzív hallgatói és elfogadói legyenek a szent cselekményeknek, hanem aktívan működjenek közre bennük. Egyébként a misézó papnak sokkal hosszabb szöveget kell elmondania a szent test vétele előtt. A liturgia megújításával kapcsolatos többi aggályára kimerítő választ talál egyik legutóbbi „A kis út” című rovatunkban.

„Szomorú vidéki”. — Mélységes együttérzéssel olvastuk valóban „szomorú” levelét. Helyzetének külső és tagadhatatlanul nehéz keretein természetesen nem tudunk segíteni, legföljebb arra hivatkozhatunk, hogy nem áll egyedül ezen a téren, sokakról tudunk még, akik ugyanilyen vagy hasonló keresztet viselnek. Ahhoz azonban, hogy jelenlegi kétségbeesett lelkiállapotán túljusson, elsősorban nem is ezeknek a külső kereteknek kellene megváltozniuk. Bármennyire hihetetlenül hangzik is ez most az ön számára, az élet külső keretei nem annyira döntő fontosságúak, ha önmagukkal rendben vagyunk. Először is tehát ezt kell elérnie. Annak a régebbi fogadalomnak, amit jórészt külső befolyásra tett, szerintünk semmi jelentősége nincs. Hiba volt az illető részéről, hogy ajánlotta, hiszen neki tudnia kellett, milyen feltételei vannak különben az ilyen fogadalmaknak. Abban sincs igaza, hogy túl idős már ahhoz, hogy férjhez mehessen. 33 év még nem olyan magas kor, hogy máris bele kellene nyugodnia a végleges magányosságba. Minden biztonnal találhat még önhöz illő, megértő élettársat, akivel megoszthatja gondjait, nehézségeit, csak nem szabad keserűen begubózni. Beteg édesanyja és idős nagyanyja miatt sokszor kell este otthón lennie. Próbálja ezeket az estéket egyelőre jó olvasmányokkal (lelki olvasmányokkal is) hasznosítani. Aztán a levélben leírt lelkiállapota ellenére próbáljon a munkahelyén meg otthón is egy kis lelki derűt erőltetni magára. Idővel és gyakorlattal ez önünkké is válik és a derűs egyéniség kisugárzására előbb-utóbb felfigyelnek az emberek. És akkor egészen biztosan akad majd olyan jó barát, akit néhanapján meghívhat egy teára és elbeszélgethet vele. Nem írta meg, mi az a munkakör, amit annyira kedvetlenül és hivatásérzet nélkül tölt be. Mégis azt mondjuk, nincs olyan munka, amit ne lehetne értelemmel és szeretettel megtölteni, különösen ha nem összefüggéseiből kiragadva szemléljük. És ott vannak a munkatársai, akiknek nyilván szintén megvannak a kisebb nagyobb gondjaik, és esetleg hálásan fogadnák egy okos, megértő kolléga érdeklődését és tanácsait. Viszont minél többet foglalkozunk másokkal, annál kevesebb időnk marad, hogy a magunk baján töprengjünk. Leveléből egy okos és az őt körülvevő világra tudatosan reflektáló ember képe rajzolódik ki. Higgye el, nem olyan gyakoriak ezek a képességek és ha megpróbálja hasznosítani őket, egyszerűen értelmessé válik az élete.